Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

3. lipnja 2021.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Uredba (EU) br. 952/2013 – Carinski zakonik Unije – Članak 22. stavak 6. prvi podstavak, u vezi s člankom 29. – Priopćenje razloga odnosnoj osobi prije donošenja odluke koja na nju može negativno utjecati – Članak 103. stavak 1. i članak 103. stavak 3. točka (b) – Zastara carinskog duga – Rok za obavješćivanje o carinskom dugu – Suspenzija roka – Članak 124. stavak 1. točka (a) – Prestanak carinskog duga u slučaju zastare – Vremenska primjena odredbe kojom se uređuju razlozi za suspenziju – Načela pravne sigurnosti i zaštite legitimnih očekivanja”

U predmetu C-39/20,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske), odlukom od 24. siječnja 2020., koju je Sud zaprimio 27. siječnja 2020., u postupku

Staatssecretaris van Financiën

protiv

Jumbocarry Trading GmbH,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: E. Regan, predsjednik vijeća, M. Ilešič (izvjestitelj), E. Juhász, C. Lycourgos i I. Jarukaitis, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Jumbocarry Trading GmbH, C. H. Bouwmeester i E. M. Van Doornik, *belastingadviseurs*,

– za nizozemsku vladu, M. K. Bulterman i J. M. Hoogveld, u svojstvu agenata,

– za Europski parlament, R. van de Westelaken i M. Peternel, u svojstvu agenata,

– za Vijeće Europske unije, A. Sikora-Kalėda i S. Emmerechts, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, W. Roels i F. Clotuche-Duvieusart, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: nizozemski

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 11. veljače 2021.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 103. stavka 3. točke (b) i članka 124. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (SL 2013., L 269, str. 1. i ispravci SL 2013., L 287, str. 90., SL 2015., L 70, str. 64., SL 2016., L 267, str. 2. i SL 2018., L 294, str. 44.; u daljnjem tekstu: Carinski zakonik Unije).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Staatssecretarisa van Financiën (državni tajnik za financije, Nizozemska) i društva Jumbocarry Trading GmbH (u daljnjem tekstu: društvo Jumbocarry) u vezi s nalogom za plaćanje carine za pošiljku robe uvezene u Europsku uniju za koju se pokazalo da ne može uživati povlaštenu carinsku stopu od 0 %.

Pravni okvir

Carinski zakonik Zajednice

3 Članak 221. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice (SL 1992., L 302, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 2., str. 110.), kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 2700/2000 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2000. (SL 2000., L 311, str. 17.) (u daljnjem tekstu: Carinski zakonik Zajednice), glasio je:

„1. Nakon što se iznos carine proknjiži, dužnika se obavješćuje o iznosu carine u skladu s propisanim postupcima.

[…]

3. Obavještavanje dužnika ne provodi se nakon isteka roka od tri godine od dana kad je carinski dug nastao. Rok prestaje teći ulaganjem pravnog lijeka u skladu s člankom 243. za sve vrijeme trajanja tog postupka.”

4 Članak 243. stavak 1. prvi podstavak navedenog zakonika glasi:

„Svaka osoba ima pravo žalbe protiv odluka donesenih od strane carinskih tijela, a koje se odnose na primjenu carinskog zakonodavstva i odnose se na tu osobu izravno i osobno.”

Carinski zakonik Unije

5 Carinski zakonik Unije, koji je u skladu sa svojim člankom 287. stupio na snagu 30. listopada 2013., stavio je izvan snage Carinski zakonik Zajednice. Međutim, velik dio njegovih odredbi, osobito njegovi članci 22., 29., 103., 104. i 124., na temelju njegova članka 288. stavka 2., počeli su se primjenjivati tek od 1. svibnja 2016.

6 Člankom 22. Carinskog zakonika Unije, naslovljenim „Odluke koje se donose na temelju zahtjeva”, u stavku 6. prvom podstavku određuje se:

„Prije donošenja odluke koja bi štetno utjecala na podnositelja zahtjeva, carinska tijela o razlozima na kojima namjeravaju temeljiti svoju odluku obavješćuju podnositelja zahtjeva koji ima priliku izraziti svoje stajalište u propisanom roku koji teče od dana na koji on primi tu obavijest ili se smatra da ju je primio. Nakon isteka tog razdoblja, podnositelja zahtjeva se u primjerenom obliku obavješćuje o odluci.”

7 Člankom 29. tog Zakonika, naslovljenim „Odluke koje se donose bez prethodnog zahtjeva”, propisuje se:

„Osim kad carinsko tijelo djeluje kao pravosudno tijelo, članak 22. stavci 4., 5., 6. i 7., članak 23. stavak 3. i članci 26., 27. i 28. primjenjuju se i na odluke koje donose carinska tijela bez prethodnog zahtjeva od strane dotične osobe.”

8 Člankom 103. navedenog Zakonika, naslovljenim „[Zastara] carinskog duga”, u stavcima 1., 2. i 3. određuje se:

„1. Dužnika se ne obavješćuje o carinskom dugu nakon isteka razdoblja od tri godine od dana na koji je carinski dug nastao.

2. Ako je carinski dug nastao kao posljedica radnje koja je, u vrijeme kada je bila počinjena, podlijegala pokretanju kaznenog sudskog postupka, razdoblje od tri godine koje se navodi u stavku 1. produljuje se na razdoblje od najmanje pet godina i najviše 10 godina, u skladu s nacionalnim pravom.

3. Razdoblja utvrđena u stavcima 1. i 2. suspendiraju se ako:

(a) je podnesena žalba u skladu s člankom 44.; takva se suspenzija primjenjuje od dana podnošenja žalbe i traje tijekom trajanja žalbenog postupka; ili

(b) carinska tijela priopće dužniku, u skladu s člankom 22. stavkom 6., razloge na temelju kojih namjeravaju obavijestiti o carinskim dugu; takva se suspenzija primjenjuje od dana tog priopćenja do isteka razdoblja u kojem je dužniku omogućeno da izrazi svoje stajalište.”

9 Člankom 104. Carinskog zakonika Unije, naslovljenim „Knjiženje”, u stavku 2. određuje se:

„Carinska tijela ne trebaju knjižiti iznose uvozne ili izvozne carine koja, prema članku 103., odgovara carinskom dugu o kojemu dužnik više ne može biti obaviješten.”

10 Člankom 124. tog Zakonika, naslovljenim „[Prestanak]”, u stavku 1. propisuje se:

„Ne dovodeći u pitanje važeće odredbe koje se odnose na ne-naplatu iznosa uvozne ili izvozne carine koji odgovara carinskom dugu u slučaju sudski utvrđene nesposobnosti plaćanja dužnika, uvozni ili izvozni carinski dug [prestaje] na jedan od sljedećih načina:

(a) ako se dužnika više ne može obavijestiti o carinskom dugu sukladno članku 103.;

[…]”

Delegirana uredba (EU) 2015/2446

11 Člankom 8. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/2446 od 28. srpnja 2015. o dopuni Uredbe br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o detaljnim pravilima koja se odnose na pojedine odredbe Carinskog zakonika Unije (SL 2015., L 343, str. 1. i ispravci SL 2016., L 87, str. 35., SL 2017., L 101, str. 164., SL 2017., L 101, str. 221., SL 2018., L 192, str. 62. i SL 2019., L 96, str. 55.), naslovljenim „Rok za ostvarivanje prava na saslušanje”, u vezi s člankom 22. stavkom 6. Carinskog zakonika Unije, u stavku 1. propisuje se:

„Rok u kojem podnositelj zahtjeva izražava svoje stajalište o odluci koja bi na njega štetno utjecala iznosi 30 dana.”

12 Ta je delegirana uredba, u skladu sa svojim člankom 256., stupila na snagu 18. siječnja 2016. i počela se primjenjivati od 1. svibnja 2016.

Glavni postupak i prethodna pitanja

13 Društvo Jumbocarry 4. srpnja 2013. podnijelo je deklaraciju za puštanje u slobodan promet pošiljke porculanske robe u pogledu koje je kao zemlja podrijetla bio naveden Bangladeš. U skladu s tada važećim propisima, ta je roba puštena u slobodan promet uz primjenu povlaštene carinske stope od 0 %.

14 Budući da je provjerama utvrđeno da je potvrda o podrijetlu bila netočna, nadležno carinsko tijelo dopisom od 1. lipnja 2016., u skladu s člankom 22. stavkom 6. prvim podstavkom Carinskog zakonika Unije, obavijestilo je društvo Jumbocarry da je nastao carinski dug po redovnoj stopi od 12 % i da namjerava naplatiti odgovarajuće carine. U istom je dopisu bilo navedeno da društvo Jumbocarry na temelju članka 8. Delegirane uredbe 2015/2446 ima rok od 30 dana za izražavanje svojeg stajališta o tom pitanju.

15 Nalogom za plaćanje, društvo Jumbocarry 18. srpnja 2016. obaviješteno je o carinskom dugu koji je nastao 4. srpnja 2013.

16 Društvo Jumbocarry podnijelo je žalbu protiv tog naloga za plaćanje jer je smatralo da je carinski dug već bio u zastari na dan kad mu je taj nalog dostavljen, da bi zatim, nakon što je nadležno carinsko tijelo tek djelomično prihvatilo njegov zahtjev, podnijelo tužbu pred Rechtbankom Noord-Holland (Sud za Sjevernu Nizozemsku, Nizozemska). Budući da je taj sud prihvatio tužbeni zahtjev te je njegova odluka potvrđena presudom Gerechtshofa Amsterdam (Žalbeni sud u Amsterdamu, Nizozemska) od 27. veljače 2018., državni tajnik za financije podnio je žalbu u kasacijskom postupku Hoge Raadu der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske).

17 Sud koji je uputio zahtjev dvoji o vremenskim učincima uvođenja članka 22. stavka 6. Carinskog zakonika Unije, u vezi s njegovim člankom 29. i člankom 104. stavkom 2., kao i članka 124. stavka 1. točke (a) tog zakonika, u vezi s njegovim člankom 103. stavkom 3., te se osobito pita je li spor u glavnom postupku obuhvaćen tim odredbama.

18 U tom pogledu taj sud ističe da navedene odredbe, kojima se, među ostalim, propisuje suspenzija roka zastare u slučaju priopćenja razloga, nisu bile na snazi na dan nastanka carinskog duga o kojem je riječ u glavnom postupku te dodaje da pravnim uređenjem koji je tada bio na snazi, a koji proizlazi iz Carinskog zakonika Zajednice, nije bila predviđena takva suspenzija. Točno je da se radi odgovora na ta pitanja može pokazati relevantnom činjenica da na datum primjene novog pravnog uređenja, odnosno 1. svibnja 2016., carinski dug o kojem je riječ u glavnom postupku još nije bio zastario. Međutim, primjena tog novog uređenja u glavnom postupku mogla bi biti u suprotnosti s načelima pravne sigurnosti i zaštite legitimnih očekivanja.

19 Sud koji je uputio zahtjev smatra da se iz sudske prakse Suda ne može zaključiti, a da pritom ne postoji razumna sumnja, treba li odredbu, poput članka 103. stavka 3. Carinskog zakonika Unije, kojom se propisuje suspenzija roka zastare, smatrati materijalnim ili postupovnim pravilom. U slučaju da je riječ o materijalnom pravilu, taj sud smatra da se članak 221. stavak 3. Carinskog zakonika Zajednice i dalje primjenjuje na carinski dug koji je nastao prije 1. svibnja 2016., tako da bi takav dug zastario nakon isteka roka od tri godine od njegova nastanka.

20 Osim toga, moguće je tvrditi da primjena članka 22. stavka 6. Carinskog zakonika Unije na postupke naplate pokrenute nakon 1. svibnja 2016. ne ovisi o pravilima koja se odnose na zastaru carinskog duga. Iako su carinska tijela od 1. svibnja 2016. dužna poštovati članak 22. stavak 6. tog zakonika u svim slučajevima naplate, navedena okolnost prema tom stajalištu ne mora nužno imati za posljedicu to da se članak 103. stavak 3. točka (b) Carinskog zakonika Unije primjenjuje u svim slučajevima. Iz toga u ovom slučaju proizlazi da nadležno carinsko tijelo 18. srpnja 2016. više nije moglo priopćiti carinski dug s obzirom na to da su carinska tijela morala poštovati članak 22. stavak 6. navedenog zakonika iako njegov članak 103. stavak 3. nije bio primjenjiv.

21 S druge strane, sud koji je uputio zahtjev ističe da je također moguće tvrditi da je cilj uvođenja članka 103. stavka 3. Carinskog zakonika Unije bio taj da se članak 22. stavak 6., članak 103. stavak 3. točka (b), članak 104. stavak 2. i članak 124. stavak 1. točka (a), uzimajući u obzir njihovu povezanost, počnu primjenjivati od istog dana, to jest 1. svibnja 2016. Tako bi na temelju članka 104. stavka 2. navedenog zakonika od tog datuma carinska tijela koja knjiže iznose carine koji odgovaraju carinskom dugu morala primijeniti njegov članak 103.

22 U tim je okolnostima Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Primjenjuju li se članak 103. stavak 3. točka (b) i članak 124. stavak 1. točka (a) [Carinskog zakonika Unije] na carinski dug koji je nastao prije 1. svibnja 2016. i u tom trenutku još nije bio zastario?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje: protivi li se primjena tih odredaba načelima pravne sigurnosti ili zaštite legitimnih očekivanja?”

O prethodnim pitanjima

23 Svojim dvama pitanjima, koja valja razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 103. stavak 3. točku (b) i članak 124. stavak 1. točku (a) Carinskog zakonika Unije, u vezi s načelima pravne sigurnosti i zaštite legitimnih očekivanja, tumačiti na način da se primjenjuju na carinski dug koji je nastao prije 1. svibnja 2016., ali koji još nije bio zastario na taj datum.

24 Uvodno, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je carinski dug o kojem je riječ u glavnom postupku nastao 4. srpnja 2013., odnosno na datum kad je društvo Jumbocarry u svrhu puštanja u slobodan promet pošiljke robe podnijelo potvrdu o podrijetlu za koju se nakon toga pokazalo da je netočna.

25 U tom je kontekstu nadležno carinsko tijelo na temelju odredaba članka 22. stavka 6. Carinskog zakonika Unije, u vezi s njegovim člankom 29., najprije priopćilo društvu Jumbocarry razloge na temelju kojih mu je namjeravalo izdati nalog za plaćanje te mu je dalo mogućnost da izrazi svoje stajalište u roku od 30 dana, predviđenom u članku 8. Delegirane uredbe 2015/2446. To je priopćenje provedeno 1. lipnja 2016., odnosno nakon što je 1. svibnja 2016. Carinskim zakonikom Unije stavljen izvan snage Carinski zakonik Zajednice, a u svakom slučaju prije nego što bi 4. srpnja 2016. istekao rok zastare od tri godine, predviđen člankom 221. stavkom 3. Carinskog zakonika Zajednice.

26 Nadalje, nadležno carinsko tijelo uputilo je 18. srpnja 2016. obavijest o carinskom dugu oslanjajući se na okolnost da je prema članku 103. stavku 3. točki (b) Carinskog zakonika Unije učinak obavješćivanja iz članka 22. stavka 6. tog zakonika taj da se suspendira rok zastare od tri godine do isteka roka koji je određen društvu Jumbocarry kako bi mu se omogućilo da izrazi svoje stajalište.

27 Sud koji je uputio zahtjev pita se treba li se članak 103. stavak 3. točku (b) Carinskog zakonika Unije primijeniti u ovom slučaju i je li, u slučaju potvrdnog odgovora, suspenzija roka zastare bila u skladu s načelima pravne sigurnosti i zaštite legitimnih očekivanja, s obzirom na to da ona nije bila predviđena Carinskim zakonikom Zajednice koji je bio na snazi u vrijeme nastanka carinskog duga o kojem je riječ u glavnom postupku.

28 U tom pogledu prije svega valja podsjetiti na to da se prema ustaljenoj sudskoj praksi postupovna pravila općenito primjenjuju od datuma svojeg stupanja na snagu, za razliku od materijalnih pravila, koja se obično tumače na način da se na situacije okončane prije njihova stupanja na snagu primjenjuju samo ako iz njihove formulacije, svrhe ili strukture jasno proizlazi da im valja priznati takav učinak (presuda od 7. studenoga 2018., O'Brien, C-432/17, EU:C:2018:879, t. 26. i navedena sudska praksa).

29 Valja dodati da se novo pravno pravilo primjenjuje počevši od stupanja na snagu akta kojim je ono uspostavljeno te da se, iako se ne primjenjuje na pravne situacije nastale i u cijelosti okončane prije tog stupanja na snagu, odmah primjenjuje na buduće učinke situacija nastalih za vrijeme važenja bivšeg zakona kao i na nove pravne situacije. Drukčije vrijedi, poštujući načelo zabrane retroaktivnosti pravnih akata, samo u slučaju kada se uz novo pravilo donesu posebne odredbe kojima se izričito određuju uvjeti njegove vremenske primjene (presuda od 7. studenoga 2018., O'Brien, C-432/17, EU:C:2018:879, t. 27. i navedena sudska praksa).

30 Kao prvo, što se tiče obveze prethodnog obavješćivanja koja je sada predviđena člankom 29. Carinskog zakonika Unije, u vezi s njegovim člankom 22. stavkom 6., valja utvrditi da ona predstavlja postupovno pravilo kojim se provodi pravo zainteresirane osobe na saslušanje prije donošenja odluke koja na nju negativno utječe.

31 Naime, prema ustaljenoj sudskoj praksi, poštovanje prava obrane temeljno je načelo prava Unije, čiji je sastavni dio pravo na saslušanje u svakom postupku. Na temelju tog načela, koje se primjenjuje čim uprava zauzme stajalište u smjeru donošenja akta koji negativno utječe na neku osobu, adresatima odluka koje značajno utječu na njihove interese mora se omogućiti da učinkovito iznesu svoja stajališta u vezi s elementima na kojima uprava namjerava temeljiti svoju odluku (presuda od 20. prosinca 2017., Prequ' Italia, C-276/16, EU:C:2017:1010, t. 45. i 46. i navedena sudska praksa).

32 Osim toga, Sud je već presudio da utvrđivanje postupaka kojima se provodi obavještavanje dužnika o iznosu carine radi prekida roka zastare predstavlja postupovno pravilo (vidjeti u tom smislu presudu od 10. srpnja 2019., CEVA Freight Holland, C-249/18, EU:C:2019:587, t. 46.).

33 Stoga valja utvrditi da su od 1. svibnja 2016., odnosno datuma početka primjene članka 22. stavka 6. i članka 29. Carinskog zakonika Unije, nadležna tijela država članica bila dužna poštovati obvezu prethodnog obavješćivanja predviđenu tim odredbama, što je bio slučaj u glavnom postupku.

34 Kao drugo, što se tiče suspenzije trogodišnjeg roka zastare, koji je propisan člankom 103. stavkom 3. točkom (b) Carinskog zakonika Unije, valja podsjetiti na to da je u slučaju priopćenja razloga na temelju članka 22. stavka 6. tog zakonika učinak prvonavedene odredbe taj da se produljuje rok zastare u trajanju koje odgovara roku koji je dužniku određen kako bi mu se omogućilo da iznese svoje stajalište, pri čemu to razdoblje iznosi 30 dana u skladu s člankom 8. stavkom 1. Delegirane uredbe 2015/2446.

35 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je Sud utvrdio da se člankom 221. stavkom 3. Carinskog zakonika Zajednice propisuje materijalno pravilo, s obzirom na to da se njime predviđa da carinski dug zastarijeva istekom roka od tri godine koji je utvrđen tom odredbom (vidjeti u tom smislu presudu od 23. veljače 2006., Molenbergnatie, C-201/04, EU:C:2006:136, t. 41.). Doista, takvo utvrđenje može se prenijeti i na članak 103. stavak 1. Carinskog zakonika Unije s obzirom na to da su njegov tekst i doseg u biti istovjetni prvonavedenoj odredbi. Isto tako, treba smatrati da se materijalno pravilo propisuje i člankom 103. stavkom 3. točkom (b) navedenog zakonika, kojim se predviđa produljenje roka zastare carinskog duga u slučaju priopćenja razloga iz njegova članka 22. stavka 6.

36 Posljedično, kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točkama 28. i 29. ove presude, članak 103. stavak 3. točka (b) Carinskog zakonika Unije ne može se primijeniti na pravne situacije koje su nastale i u cijelosti okončane za vrijeme važenja Carinskog zakonika Zajednice, osim ako iz formulacije, svrhe ili strukture Carinskog zakonika Unije jasno ne proizlazi da se on mora trenutačno primjenjivati na takve situacije.

37 U ovom slučaju iz točke 25. ove presude proizlazi da na dan početka primjene članka 103. stavka 3. točke (b) Carinskog zakonika Unije, tj. 1. svibnja 2016., carinski dug o kojem je riječ u glavnom postupku još nije bio ni zastario ni prestao.

38 Stoga valja utvrditi da na taj dan pravni položaj društva Jumbocarry u pogledu zastare njegova carinskog duga nije bio u cijelosti okončan, neovisno o okolnosti što je taj dug nastao za vrijeme važenja Carinskog zakonika Zajednice.

39 Slijedom toga, članak 103. stavak 3. točka (b) Carinskog zakonika Unije mogao se primijeniti na buduće učinke položaja društva Jumbocarry, kao što su zastara i prestanak njegova carinskog duga.

40 Osim toga, što se tiče odnosa između članka 22. stavka 6. Carinskog zakonika Unije, u vezi s člankom 29., i njegova članka 103. stavka 3., valja dodati da ta postupovna i materijalna pravila čine neodvojivu cjelinu čiji se pojedinačni elementi ne mogu razmatrati zasebno u pogledu njihova vremenskog učinka. Naime, važno je ostvariti dosljednu i ujednačenu primjenu zakonodavstva Unije u području carina (vidjeti po analogiji presudu od 26. ožujka 2015., Komisija/Moravia Gas Storage, C-596/13 P, EU:C:2015:203, t. 36. i navedenu sudsku praksu).

41 U tom je pogledu zakonodavac Unije namjeravao uspostaviti u članku 22. stavku 6. Carinskog zakonika Unije, u vezi s njegovim člankom 29., obvezu prethodnog obavješćivanja te istodobno propisati u njegovu članku 103. stavku 3. točki (b) suspenziju roka zastare koja nastaje tim obavješćivanjem.

42 Naime, kao što to u biti ističu Europski parlament i Vijeće Europske unije, svrha istodobne primjene tih odredbi bila je uspostava ravnoteže između dvaju ciljeva, to jest, s jedne strane, zaštite financijskih interesa Unije i, s druge strane, zaštite dužnika sa stajališta njegovih prava obrane.

43 Tako iz izvješća o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o Carinskom zakoniku Unije (dokument Odbora Parlamenta za unutarnje tržište i zaštitu potrošača sa sjednice od 26. veljače 2013., A 7-0006/2013, str. 46., amandman br. 62), koje je prethodilo Carinskom zakoniku Unije, proizlazi da je članak 103. stavak 3. točka (b) dodan nakon amandmana Parlamenta kojim je bilo navedeno da je „[t]a prilagodba [bila] nužna kako bi se zaštitili financijski interesi tradicionalnih vlastitih sredstava kao i nacionalnih sredstava kada je njihova naplata u pitanju”. U tom je dokumentu osobito naglašeno da takva „situacija može nastati kada se postupak koji se odnosi na pravo na saslušanje mora provesti na datum koji je vrlo blizu isteka roka u kojem se može obavijestiti o carinskom dugu”.

44 Stoga je očito da je zakonodavac Unije donošenjem pravila o suspenziji iz članka 103. stavka 3. točke (b) Carinskog zakonika Unije namjeravao osobito obuhvatiti situacije poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku.

45 Usto, nesporno je da ta odredba nije popraćena nijednom posebnom odredbom kojom bi se drukčije određivali njezini uvjeti vremenske primjene, u smislu sudske prakse navedene u točki 29. ove presude.

46 Naposljetku, kad je riječ o načelu pravne sigurnosti, Sud je već pojasnio da je državama članicama u načelu dopušteno produljiti rokove zastare kada djela o kojima je riječ nisu zastarjela (vidjeti u tom smislu presudu od 2. ožujka 2017., Glencore Céréales France, C-584/15, EU:C:2017:160, t. 73. i navedenu sudsku praksu).

47 Stoga se ne može smatrati da se primjenom pravila o suspenziji roka zastare carinskog duga, kao što je to ono predviđeno u članku 103. stavku 3. točki (b) Carinskog zakonika Unije, zajedno s postupovnim pravilima iz članka 22. stavka 6. tog zakonika, u vezi s njegovim člankom 29., povređuje načela pravne sigurnosti i zaštite legitimnih očekivanja.

48 Točno je da prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, načelo pravne sigurnosti, kojemu je pandan načelo zaštite legitimnih očekivanja, zahtijeva, s jedne strane, da su pravna pravila jasna i precizna i, s druge strane, da pravni subjekti mogu predvidjeti njihovu primjenu, osobito kada mogu imati nepovoljne posljedice na pojedince i poduzetnike. Preciznije, navedenim načelom zahtijeva se da se propisom omogućava zainteresiranim osobama da znaju točan opseg obveza koje im taj propis nameće i da potonje osobe mogu nedvojbeno znati svoja prava i obveze te da se posljedično mogu ponašati u skladu s njima (presuda od 15. travnja 2021., Federazione nazionale delle imprese elettrotecniche ed elettroniche (Anie) i dr., C-798/18 i C-799/18, EU:C:2021:280, t. 41. i navedena sudska praksa).

49 Međutim, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 91. svojeg mišljenja, izričito uvođenje pravila o suspenziji roka zastare, na temelju članka 103. stavka 3. točke (b) Carinskog zakonika Unije, u stvarnosti nije dovelo do promjene u odnosu na prethodnu regulatornu situaciju, nego je više odgovorilo na nužnost da se osigura izvjesnost obveze upravnih tijela, koja je već postojala u vrijeme važenja Carinskog zakonika Zajednice, u skladu sa sudskom praksom Suda navedenom u točki 31. ove presude.

50 U svakom slučaju, kao što je to istaknuo i nezavisni odvjetnik u točki 88. svojeg mišljenja, ni načelo pravne sigurnosti ni načelo legitimnih očekivanja, na koja se poziva sud koji je uputio zahtjev, ne podrazumijevaju obvezu da se pravni poredak s vremenom ne mijenja. Nije opravdano da gospodarski subjekti imaju legitimna očekivanja u vezi s održanjem postojeće situacije koju institucije Unije mogu izmijeniti u okviru svoje diskrecijske ovlasti (presuda od 26. lipnja 2012., Poljska/Komisija, C-335/09 P, EU:C:2012:385, t. 180. i navedena sudska praksa).

51 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljena pitanja valja odgovoriti tako da članak 103. stavak 3. točku (b) i članak 124. stavak 1. točku (a) Carinskog zakonika Unije, u vezi s načelima pravne sigurnosti i zaštite legitimnih očekivanja, treba tumačiti na način da se primjenjuju na carinski dug koji je nastao prije 1. svibnja 2016., ali koji još nije bio zastario na taj datum.

Troškovi

52 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (peto vijeće) odlučuje:

Članak 103. stavak 3. točku (b) i članak 124. stavak 1. točku (a) Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije, u vezi s načelima pravne sigurnosti i zaštite legitimnih očekivanja, treba tumačiti na način da se primjenjuju na carinski dug koji je nastao prije 1. svibnja 2016., ali koji još nije bio zastario na taj datum.

Potpisi